

ศึกษาวิเคราะห์ปาฏิหาริย์ในวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์
ในจังหวัดอุบลราชธานี

AN ANALYTICAL STUDY OF MIRACLES IN SACRED OBJECTS OF
SACRED OBJECTS IN UBON RATCHATHANI PROVINCE

¹พระสันติชัย สิรินธโร (สุพิต) ²ทิพย์ภวิษณ์ ไสชาติ และ ³พระครูธีรธรรมบัณฑิต

¹Phra Santichai Sirintharo (Supit), ²Thipphavit Saichart and

³Phrakru Theerathammabundit,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹s.dhammakosa_@hotmail.com

Received: May 31, 2023; Revised: July 25, 2023; Accepted: August 31, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาปาฏิหาริย์ในพระพุทธรูป 2) เพื่อศึกษาปาฏิหาริย์ในวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี 3) เพื่อวิเคราะห์ปาฏิหาริย์ในวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยคุณภาพเชิงพื้นที่ เป็นการศึกษาเอกสารและลงพื้นที่สัมภาษณ์ โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า ปาฏิหาริย์ในพระพุทธรูป มี 3 ประการ คือ 1) อิทธิปาฏิหาริย์ ฤทธิ์ที่สามารถแสดงให้เห็นเป็นอัศจรรย์ได้ 2) อาเทศนาปาฏิหาริย์ สามารถทนายใจผู้อื่นได้ และ 3) อนุสาสนีปาฏิหาริย์ ปาฏิหาริย์ที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนอย่างถูกต้องระดับปาฏิหาริย์ มี 2 ระดับ คือ 1) ระดับโลกียะ 2) ระดับโลกุตระ ปาฏิหาริย์ในวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าพื้นฐานของปาฏิหาริย์เกิดจากความเชื่อและศรัทธา โดยการสืบทอดสายวิชาของพระเถระจารย์ในอดีต ที่เกิดจากการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของพระสงฆ์โดยตรง ปาฏิหาริย์ในวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี เกิดขึ้นใน 4 ช่องทาง คือ 1) เกิดจากการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจนสาธารณชนเคารพศรัทธา 2) เกิดจากการได้นำเอาคำสอนข้อปฏิบัติที่ดีนั้นไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันจนเกิดผลต่อชีวิต 3) เกิดจากเมื่อประสบภัยพิบัติหรือ

¹นิสิต, หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

²อาจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

อุบัติเหตุ ทำให้เกิดความแคล้วคลาดปลอดภัย 4) เกิดจากอิทธิปาฏิหาริย์ที่เกินประสาทสัมผัสทั้งห้าของคนธรรมดาทั่วไป

คำสำคัญ : ปาฏิหาริย์, วัตถุมงคล, เกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี

Abstract

This research article has 3 objectives as follows: 1) to study miracles in Buddhism 2) to study the miracles in sacred objects of gurus in Ubon Ratchathani Province. 3) To analyze the miracles in sacred objects of gurus in Ubon Ratchathani Province. This research is a spatial quality research. It is a study of documents and field interviews. It is presented in a descriptive lecture format. The results of the study found that There are three types of miracles in Buddhism: 1) miraculous influence A power that can be shown to be miraculous. 2) Sermon on miracles Able to predict other people's hearts and 3) Anusasani miracles Miracles that come from following the principles and teachings correctly. There are 2 levels of miracles: 1) Lokiya level 2) Lokuttara level. Miracles in sacred objects of monks in Ubon Ratchathani Province It was found that the basis of miracles is belief and faith. By inheriting the Wisdom lineage of the Therachan in the past. That arises directly from the good and right practices of the monks. Miracles in the sacred objects of the monks in Ubon Ratchathani Province occur in four ways: 1) from good practice, right practice until the public respects and believes in it 2) It comes from applying the teachings and good practices in daily life until it has an effect on life. 3) Caused when experiencing a disaster or accident. creating a sense of safety 4) Born from miraculous powers that exceed the five senses of ordinary people.

Keyword: Miracle, Sacred objects, Buddhist monks in Ubon Ratchathani province

บทนำ

ความเชื่อกับการดำเนินวิถีชีวิตนั้น เป็นสิ่งสำคัญในสังคมไทยโดยเฉพาะด้านสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจด้วยความมุ่งหวังเพื่อให้เกิดความสุขความเจริญต่อตนเองและครอบครัว การหาที่พึ่งทางจิตใจนั้นอาจเพราะธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์มีความกลัวที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ทั้งความกลัวที่เกิดจากภัยธรรมชาติและภัยจากสิ่งอื่น เช่น จากสัตว์ ไรคร้าย ภูตผีปีศาจ และจากมนุษย์ด้วยกันเอง ด้วยเหตุนี้เองมนุษย์จึงได้แสวงหาสิ่งมายึดเหนี่ยวหรือเป็นที่พึ่งสำหรับป้องกันอันตรายต่าง ๆ นั้นเอง และวัตถุมงคลก็ถือเป็นคติความเชื่อหนึ่งที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ จากการสันนิษฐานของนักโบราณคดีพบว่าวัตถุมงคลมีปรากฏขึ้นจากฐานคิดของความเชื่อและศรัทธาที่มีความสัมพันธ์กับศาสนา มีรูปลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามความนิยมในแต่ละยุคตั้งแต่โบราณกาลนานมาพบหลักฐานของ

วัดอุโมงค์ที่มีอายุเก่าแก่เกือบ 2,000 ปี เช่นพระรอด จากวัดมหาวัน จังหวัดลำพูน ซึ่งสันนิษฐานว่า น่าจะถูกสร้างในสมัยพระนางจามเทวีมหากษัตริย์แห่งมหาอาณาจักรหริภุญไชยเมื่อประมาณปี พ.ศ. 1,223 เป็นต้น

จังหวัดอุบลราชธานี นับได้ว่าเป็นอีกจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีรุ่งเรืองทางด้าน พระพุทธศาสนาที่ประดิษฐานอย่างมั่นคงดำรงตลอดมากกว่า 200 ปี (ก่อนตั้งเมืองอุบลราชธานี ร.ศ. 1 หรือเท่ากับพ.ศ. 2325) ซึ่งจากประวัติพบว่าชาวเมืองอุบลนั้นพบว่ามีการค้าขายจากเจ้า นครเชียงรุ่ง แสนหรีฟ้าของเจ้าปางคำ พระบิดาของเจ้าพระตา เจ้าพระวอ มีหลักฐานหลักฐานปรากฏ กล่าวถึงในปี พ.ศ. 2228 เป็นจุดเริ่มต้นว่าได้อพยพไพร่พลจากเมืองเชียงรุ่ง มาขอพึ่งพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช แห่งเวียงจันทน์ และโปรดให้นำไพร่พลไปตั้งที่ เมืองหนองบัวลุ่มภู และอพยพ เคลื่อนจนมาถึงการตั้งถิ่นฐานเรื่อยมาจนถึงอยู่ ณ บ้านห้วยแจระแม และถูกยกฐานะขึ้นเป็นเมือง อุบลราชธานี เมื่อวันจันทร์ แรม 13 ค่ำ เดือน 8 จุลศักราช 1154 (พ.ศ. 2335) ดังปรากฏ ในพระสุพรรณบัฏตั้ง เจ้าประเทศราชในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช นั้นเอง (เดิม วิชาญพจนกิจ, 2563)

จากประวัติในการตั้งถิ่นฐานพบว่าชาวอุบลราชธานีได้ยึดถือพระพุทธศาสนามาโดยตลอด ซึ่งจากคติความเชื่อในพระพุทธศาสนานี้เองจึงก่อให้เกิดความศรัทธาบูชาในพระพุทธศาสนา เกิดขึ้น โดยเนื้อแท้แห่งศาสนานั้นมุ่งสอนให้มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ เชื่อในหลักเหตุและผล มีความเชื่อศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงทำให้พระพุทธศาสนาแตกต่างจาก ศาสนาอื่นเพราะคติความเชื่อในพระพุทธศาสนาสามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ที่เรียกว่า Way of life แต่อย่างไรก็ดีในปัจจุบันกลับพบว่าคติความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนานั้น เปลี่ยนไปซึ่งอาจเพราะการมุ่งเผยแพร่ธรรมของพระสงฆ์ในพุทธศาสนาที่ผิดหลักด้วยมุ่งหวังให้เกิด ศรัทธาจึงสร้างรูปเคารพหรือวัตถุขึ้นเป็นเครื่องชักนำศรัทธาด้วยการสร้างสิ่งที่เรียกว่า วัดอุโมงค์ ทางพุทธศาสนาขึ้น ซึ่งแต่เดิมวัดอุโมงค์อาจใช้แค่เป็นเครื่องเจริญศรัทธาพระภิกษุเพียงเพื่อสร้าง ออกมาแจกชาวบ้านด้วยความบริสุทธิ์ใจในการมุ่งสอนธรรมะ ทั้งยังเพื่อบำรุงขวัญและกำลังใจ ให้กับเหล่าลูกศิษย์เป็นสำคัญส่วนในเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์นั้นอาจเป็นเรื่องที่พระภิกษุเกจิอาจารย์มอง เป็นประเด็นรองจากการเผยแพร่ธรรมก็ได้

ดังนั้นเพื่อพิสูจน์ในเรื่องคติความเชื่ออิทธิปาฏิหาริย์ในวัดอุโมงค์ของเกจิอาจารย์ในจังหวัด อุบลราชธานีเพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการใช้วัดอุโมงค์ของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานีที่ ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์คติความเชื่อพื้นฐานของชาว จังหวัดอุบลราชธานีที่มีเกจิอาจารย์ทั้ง 2 สายที่แตกต่างกัน คือ สายที่ 1 กลุ่มสายสำเร็จลุนที่เชื่อว่า มีอิทธิปาฏิหาริย์ และ 2 พระเกจิอาจารย์ในสายวัดป่า ที่เน้นเรื่องของปัญญาและการเข้าถึงสัจธรรม ความจริง เช่นหลวงปู่มั่น หลวงปู่ชา สุภทโท ซึ่งทั้งสองสายที่กล่าวมาล้วนมีทัศนคติต่อวัดอุโมงค์ที่ แตกต่างกันและทั้งสองสายยังถือกำเนิดเริ่มต้นเกิดขึ้นในจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้เกิดข้อสงสัยใน ทัศนคติเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ในวัดอุโมงค์ของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี ว่ามุ่งสื่อไปในทิศทาง ไตร่หวายอิทธิปาฏิหาริย์ในวัดอุโมงค์ที่เป็นสิ่งเหลือเชื่อ หรืออิทธิปาฏิหาริย์ในวัดอุโมงค์ที่ปรากฏ ในหลักการในทางพุทธศาสนา เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นว่าวัดอุโมงค์ของเกจิอาจารย์ในจังหวัด

อุบลราชธานีนั้นควรส่งเสริมแนวทางการใช้วัตถุมงคลของเกจิอาจารย์ในรูปแบบใด อันจะนำไปสู่วิธีที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนานั้นเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปาฏิหาริย์ในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาปาฏิหาริย์ในวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อวิเคราะห์ปาฏิหาริย์ในวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยคุณภาพเชิงพื้นที่ (Filed Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทางด้านเอกสาร (Documentary research) และศึกษาวิจัยทางภาคสนามด้วย (Field Research) เพื่อให้งานวิจัยนี้ได้สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) อันได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช 2539

2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ สารานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ ท่านผู้รู้ และรวมทั้งผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นต่อการวิจัย

3. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการศึกษาจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่

(1) เกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 6 รูป คือ

(2) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ในพื้นที่วิจัย จำนวน ๔ คน

(3) ประชาชนทั่วไปที่มีประสบการณ์เรื่องราวเกี่ยวกับเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ในวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 12 คน โดยผู้วิจัยเน้นเฉพาะอำเภอที่มีพระเกจิอาจารย์ ตามที่ปรากฏในกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ รวมทั้งหมด 22 รูปคน

4. ศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ตามหลักอุปนัยวิธี เรียบเรียงและสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเสนอผลการวิจัยโดยพรรณนาต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและต่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเป็นผลงานการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

ปาฏิหาริย์ในพระพุทธศาสนา มี 3 ประการ คือ 1) อิทธิปาฏิหาริย์ ฤทธิ์ที่สามารถแสดงให้เห็นเป็นอัศจรรย์ได้ 2) อาเทศนาปาฏิหาริย์ สามารถทลายใจผู้อื่นได้ และ 3) อนุสาสนีปาฏิหาริย์ ปาฏิหาริย์ที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนอย่างถูกต้อง ระดับปาฏิหาริย์ มี 2 ระดับ คือ

1) ระดับโลกียะ 2) ระดับโลกุตตระ ซึ่งในระดับปาฏิหาริย์ในระดับโลกียะธรรม การแสดงปาฏิหาริย์ สำหรับผู้ที่ยังไม่สิ้นไฟแห่งกิเลสหรือยังมีกิเลสมี 5 ชนิด ได้แก่ (1) อิทธิวิธี หมายถึง วิธีแสดงฤทธิ์ (2) ทิพพโสต หมายถึง เป็นผู้มิหุทิพย์ (3) เจโตปริยญาณ หมายถึง ผู้ที่สามารถกำหนดใจผู้อื่นได้อย่างแม่นยำ (4) บุพเพนิวาสานุสสติ หมายถึง เป็นผู้มิฤทธิ์ในการระลึกชาติได้ (5) ทิพพจักขุ หมายถึง เป็นผู้มิตาทิพย์ ส่วนในระดับปาฏิหาริย์โลกุตระธรรม เป็นการแสดงเพื่อให้เกิดความเลื่อมใสในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่พระองค์เป็นผู้เข้าใจในหลักของความจริง คือ อริยสัจ 4

ปาฏิหาริย์ในวัดถุมนงคของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าพื้นฐานของปาฏิหาริย์เกิดจากความเชื่อและศรัทธา โดยการสืบทอดสายวิद्याคมของพระเถระจารย์ในอดีต ที่เกิดจากการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของพระสงฆ์โดยตรง ปาฏิหาริย์ในวัดถุมนงคของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี เกิดขึ้นใน 4 ช่องทาง คือ 1) เกิดจากการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจนสาธารณชนเคารพศรัทธา 2) เกิดจากการได้นำเอาคำสอนข้อปฏิบัติที่ดีนั้นไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันจนเกิดผลต่อชีวิต 3) เกิดจากเมื่อประสบภัยพิบัติหรืออุบัติเหตุ ทำให้เกิดความแคล้วคลาดปลอดภัย 4) เกิดจากอิทธิปาฏิหาริย์ที่เกินประสาทสัมผัสทั้งห้าของคนธรรมดาทั่วไป ปาฏิหาริย์ในวัดถุมนงคของเกจิอาจารย์ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มาจากปฏิปทาที่พระเกจิอาจารย์ได้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า จนทำให้ศิษยานุศิษย์และประชาชนทั่วไปเกิดความเคารพรักและศรัทธา พร้อมกันนี้ก็ได้ได้นำเอาหลักคำสอนของพระเกจิอาจารย์มาใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดความอบอุ่นใจเมื่อได้ระลึกนึกถึงคุณของครูอาจารย์ในวัดถุมนงคของพระเกจิอาจารย์ทั้งหลายเหล่านั้น

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติ*

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, กรุงเทพฯ:ราชบัณฑิตยสถาน, 2554.

เต็ม วิภาคย์พจนกิจ. (2546). *ประวัติศาสตร์อีสาน*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2533). *พุทธศาสนากับปรัชญา*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด.

